

بازار ايرتسى

فى ۱ محرم سنه ۱۳۲۹

وفى ۲۰ كانون اول سنه ۱۳۲۶

جمئ علميۂ اسلاميه نك ناشر افكاريدر

صاحب امتياز :

فانچ مجيز درسعاملرندن

استانبول مبعوثى

مصطفى عاصم

سر محرر :

فانچ مجيز درسعاملرندن

توفاد مبعوثى

مصطفى صبرى

مدیر مسئول :

مكتب قضاء معلملرندن

كليسلى منبر

مندرجات

قربان باره لرى و دونما اعانه سى مصطفى صبرى

آجيق مكتوب سيد

ادبيات

نظم واشكال نظم طاهر المولوى

آجيق مخابره

ع . خبرى

اون بش اون آلتى سنه اول
يازمش اثر لرمندن

نسخه سى ۱ غروشدر

آبونه اجرتى (پوسته اجرتيله برابر در)

مالك اجنيه ايجون :

۱۳ ، ۰۰ فراتق

» ۶ ، ۵۰

استانبول و ولايات ايجون :

بر سنه لى ۵۰ غروش

الى آيلنى ۲۵ »

درج اولنيان اوراق اعاده ايدلمز

قارئلر موزه

۱ اكثر مقالاته آيات كريمه واحاديث نبويه درج ايدلمش بولندى نظراعتباره آلنه رق رعابتسزلكده بولنلاماسى رجا اولنور .

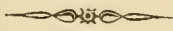
در سعادت

محمود بك مطبعه سنده طبع اولنمشدر

معتزله نك ، فكر لر نجه عبدك ايجاد فعلده عدم استقلالنه
 قائل بولنانلره لازم كتي ردكاري فسادات كنديلرينده
 بش وجهله لازم كليور .

نصوح افندي زاده :

ع . ضيري

ادبيات

تدريسات ادبيه دن

نظري و اشكال نظم

افنديلر !

ويريان قرار اوزرينه بو سنه درس ساعتلرمزدن
 بريني نظم ايله اشكال نظمه حصر ايده جكز .
 نظم : بر موسيقي بيادر كه سامعه ذوقه اولان تاثيري
 نثردن زياده در . بو تاثيري حس اتمك (اوزان) ده يان
 آهنگ نظمي بيلمه يه متوقفدر . بناء عليه اوزان كيفيت
 احداثي او كره نلم .

موسيقىده (اصول) ناميله بر طائيف ميزان ترنم
 اولديغي بيليرسكز . بو ، اصوللر كبي نظمك ده (وزن)
 عنوانيله بر چوق مقياسي واردر . اصول آشنا اولميا نلرك
 بر بسته يي طوغر و اوقوماسي ناصل قابل دكسه ، اوزاني
 بيلمه ينلرك ده بر منظومه يي درست انشاد اتمه يي و :
 ماسخنور مصرع موزوني ناموزون اوقور

تعريض محققدن قورتولماسي ممكن دكلدر .
 زده ايكي تورلو وزن واردر ، بري (بارماق حسابي)
 ديككري وزن تركيدر كه نظم عثمانى مؤسسلى صافى ،
 وملى فكرلريني بونكه تنظيم ايتشلدر .
 توركردن (قاي خان قيله يي) نك سردار حاست

بلكه او فعللر ، مخلوق السيدر . ايمدى جائزدر ، كه
 قضيه بر عكس اولسونده انديا و اتباعي معاقب ، فراغه
 و تابعلى ده مثاب اولسونلر . شمدى بعثت ايچون منفعت
 متصور ميدر ؟

(جوابلري)

افعال اختياريه سي اوزرينه مترتب ثواب ، عقاب ،
 لزوم عقليدز وسؤال توجه ايتكمسزين عادت السيه نك
 جريانيله اسبابي اوزرينه مترتب عادات سائر كيدر .
 نته كيم بز معاشر اهل سنته كوره نيچون الله تعالى
 حضر تلى آتش طوقا نيلمه نك عقينده احتراقى يرانديده
 نيچون بو احتراق آتسه طوقا نيلمه دن اول ويا خود صويه
 طوقا نيلير طوقا نيلماز حاصل دكلدر ، ديه سوال صحيح
 اولديغي كبي نيچون افعال مخصوصه نك عقينده انسانلري
 مثاب قيليورده ديكر افعال عقينده ده معاقب قيليور ؟
 عجب انايه ايله عقابي بو فعللردن اول ياپسه ويا خود مثاب
 قيلديني فعلك عقينده معاقب ، معاقب قيلديني فعلك
 عقينده ده مثاب قيلسه اولمازمي ؟ ديه سوال دخي صحيح
 دكلدر .

تكمليف ، تاديب ، بعثه كلنجه ديرزكه :

بونلر ، عبدى فعل و اختيارينه چاغريجيدر . جناب
 واجب بونلرك بشي صره فعلى عادت ايراتيرده ايشته او
 فعل ؛ چاغريجيلر اوزرينه مترتب اختيار اعتباريله طاعتدر .
 فقط شرعك چاغريديني شيئه وفاقسه ، يوقا كر مخالفه
 اوزمان معصيتدر ، برده طاعت ثوابك ، معصيتده عقابك
 علامتيدر ؛ بوقسه طاعت ثوابه ، معصيتده عقابه استحقاقك
 اسباب موسيه سندن دكل .

بوفسادلرك هپسته بردن شويله بر جوابده ويره بيلير :
 اى معتزله سرك بو اعتراضلركز ، قدرت و اختيار
 عبدى نفى ايدن خبريه واردر ؛ بوقسه فعل عبدى
 كسييله واقع اوله رق قدرت و اراده سنه متعلق قيلانه واردر
 اولمديكي كبي مستقلا دكل ؛ بلكه حضرت الهك راتمسيه
 اوله رق قدرتي مؤثر قيلانه دخي واردر دكلدر .

شعاری و عثمانلیلرک ایلك پادشاه بلند اقتداری عثمان
غازینک :

عثمان ! ارطغرل اوغلیسک اوغوز قاره خان نسلیسک
حقک بر کمر قولیسک اسلامبولی آچ کلزار یاپ
پارچه سیله نهایت اولان بر نشیده سی وشاعر الهی
مقال درویش یونسک :

بن یوریرم ایلدن ایله دوست صورارم دیلدن دیله
غریبده حالم کیم بیله کل کورنی عشق نه یله دی
غربت ایلنده یوریرم یاری دوشمده کوریرم
ایوانور ملول اولورم کل کورنی عشق نه یله دی

بیترلینی احتوا ایدن بر نظم حزینی - بعض متصلفینه
کوره (وزن بنائی) نامنی آلمش اولان - بو پارماق
حسابندن سکیز هجالی وزنیه نظم ایدیلمش ساحت
ملیه دندر .

(هوشنک) ناظمی علی فرخ بک مرحوم ، وزن
ملیه دائر یازدینی بر مقاله ده :

« لسانک حال فقرنده بو وزنلری استعمالده برایکی
عصر قدر دوام اولمش فقط بر مدت صکره لسانک
نواقضی اکال وانی مرتبه مقبوله ایصال ایچون قبول
اولنان بر طاقم قواعدیله کلمات و مجازات عربیه وفارسیه نیک
بوکی وزنلره بالطبع صیغیشه مامسندن و مقطع و ساده
اولامیوب مسلسل و مشعشع بولمسنندن و بالعکس اوزان
ملیه ده قوالانیله جق القاطک همه حال ترکیه و مقطع
وساده اولمسی اقتضا ایتمسندن لسانک بو یوله براغتنامه
اوغرامسیله وزن ملیه تطبیقاً سویله نیلن پر طمطراق
بر طاقم کلمات عالیله خیالات و تشبیهات و مجمه
و مر به نیک ارتق خوشه کیتامکه باشلامسی جهتیله طبیعت
ولسان ، اصحابنه لسانه موافق دیگر بر وزنک اختراع
و تحریرسنی امر ایتمکله بین العرب مستعمل اولوب ده
بعض تعدیلات ایله بالانتخاب عجملر طرفندن قبول اولنان
اوزان عروضیه عربیه یی عثمانلیلرده ناچار شعرلرینه قبول
ایتشلردر . »

فقره نفسگیری ایله وزن ملینک ترکی و اوزان
عروضیه نیک قبولی اسبابی خیر و ریور . بر قاج سطر
صوکراده :

« اوزان ملییه تطبیقاً سویله نیلن اشعار (شعرائی)
مرتبه سنده قاهره افکار حکیمه و علویه نیک اوندیه ایسته
نیلدیکی درجه سلیس و فصیح اولماسی ممکن اولامیور ،
دیهرک « ادبامزدن ، شبرامزدن ، از جمله بو یوله
یتیشن کنجلمزن . . . یازدقلری اشعاره - عمومیتله -
یالکیز اوزان عروضیه یی حصر ایله وزن ملیمزی بتون
بتون ، اونوتما لارینی توصیه ایدیور .

استاد محترم محمد عاکف بکده ادبی بر مصاحبه سنده
بالمناصبه شویله بر محاوره یوروتویور :

« بزم نظمزم ، عجم وزنلرینه تابع اولدینی ایچین
هر ایسته دیکمزی قولایچه سویلمه یز . شاعر لر ،
اکثریا ضرورت وزن ده نیلن خسته لقندن وفات ایدر .

— ای یا . یالکیز هجالتک عددینی صایسه کزده بو
کلفتدن قورتولسه کز اولمازمی ؟ او یله ایشتم که عبدالحق
حامد بکک پارماق حسابیله یازیلمش تیاترولری وارهش .
هم بک کوزل اولیورمش .

— اوت افندم . لکن حامد بکک بو وزنندن یالکیز
برائری وار . حالبوکه عجم اوزانیله یازیلمش تیاترولری ،
مستقل منظومه لری بک متعدد ، بر پارماق حسابی ،
عجم وزنلرینک تأمین ایتدیکی آهنگی درعهده ایده مدیکی
ایچون قولاق ، بریکلری ده اای بولیور .

— آلیشسه کز اوت کیلرینی ده آهنگدار
بولورسکیز .

— بک طوغرو ، شووارکه عجم اوزانی عصرلردنبری
ایشله یه ایشله یه بوکونکی درجه سنده قدر کتیرمشز .

اوقدرامک ویریلن بر چیغیر اوقدر قولای بر ایلیرمی ؟
ذاتاً عروضی بر اقلیم دیسه کز آرقا کزدن کیمسه کلز .
مکرکه الک مقتدر شاعر لرمن ، عجم اوزانی بوس بوتون
ترک ایتسینلرده بریکی وزننده بر چوق اثرلر میدانه

— افندم ! المزده کی وزن ، واقعا دار . لکن سزه
سویله دکاری قدر دکل . نیته کیم بویوک شاعرلر من ، بو
وزن ایله یك کوزل شعرلر سویله نییله چکنی انبات اییدیلر .
ذاتاً اثر وارکن نظم ایله تبلیغ حسیاته قالدیشق برنوع
میراث یدیلدکدر . قریحه سی ، ضرورت وزن دردمنی
آلتندم ایکلهم بزم کی فقرای صنعت ، یا حرنی بیله رک
میراث یدیلدکمه وزمه ملی ، یا خود عجم اوزانندن شکایت
ایتمه ملی . »

روزها کدرفت و کوروماک نیست

توئمان ای آنکه چن توپاک نیست

بیتنه مقابل کیتسه کونلر سویله کیتسون بالک یوق

سن قال ای اول که سن کی برپاک یوق

نظم رکیک وبی معنا-بیله (مشوی شریف) ی ترجمه
ایدیورم و همنه دوشن (کوتوک صاحی خیری بک)
اوزان عروضه تطبیقی کلام و منظوماتی قافیه ایله یذیرای
ختم اتمه نك زور افندن :

وزن و معنی قافیه دردی یمان !

دیهه فریاد ایله مشدی . برده سنی دیکش-دیرمک
صورتیله بوکون ، عین نغمه بی تکرار ایدنلر - انحاح
فکر به نك - سهولته بناء - یارماق حسابیله نظم اولونما-نی
ایلردی سورویورلر . عروض اوزانیله شعر یازماق ادبیات
عثمانیه ایچین آنلش بر بخطوه ترقی اولدینی : وزن
بنانی ! یه نسبتله (افاعیل و فاعیل) ک بر آهنگ روح
استثنایی بولاندینی حالدیه بواسکی ، یکی چغیرده ایله رهله مک
ایسته ینلر ، یا :

طفل نازنینم ! اونو تمام سنی

آیلر ، کونلر دکل کچه ده بیللر ! تلخکام ایله دی :

فراقک نی چیقارمی خاطر دن اوطانلی دیلار ؛

مشریه سی کی ، یا خود :

بن بر ترکم دینم ، جنسم اولودر

سینم ، اوزم آتش ایله طولودر

انسان اولان وطنک قولیدر

کتیر سینلر . اوت ، بو وزنده کی نقصان آهنگی تلافی
ایچین یازیلاچق اثرلر ؛ فکر ایله ، خیال ایله ، حسن
ایله طولو اولمالیدر . یوقسه هیچ برقاره بولامازسکز .
باقین زمانلرده یارماق حسابیله شعر سویله مک مودا
حکمنه کیرمیش و او یولده ایجه یازی یازیلمشدی .

فقط بونلرک ناظم لری ، یازیلارنده کی آهنگ سزلکی
امکار غایبه و حسیات رقیقه ایله غیب ایده مدکلری ایچون ده
کوس-تردکلری یکا-کدن ! اوم-دقلری مکافات رغبتی
که رهم دیلر . وقعا ذوق سنایم اصحابنک بو ، نظم لر
حقنیده دریغ تقدیر ایتمه سی ده پک حقمن برمه-اماله
دکلدی . چونکه مثلاً :

— قالدی کیدم !

— خیر اوغلم ! شیمدی بنم ایش وقتم ؛

باقین ده اوجاقده کی دمیرلری دوومدم ؛
شواق ، قیزل دمیرلری وومک کرک بوکون ده .
بالان دکل ؛ بو دنیاده جنت کی یرلر وار ؛
لیکن اتمک قازانلر بوندن برطات دوبارلر ؛
یوقسوزلره [۱] برجه نهم کی کلیر هر بوجاق ؛
اونک ایچون بندن سکا اوکودا واسون چالیشمق ؛
اوف ! یارورم بودنیاده صفا-ورمک ایسترسه ک
سن ده . رسک حقنی ویر ؛ قولده قوت واریکن .
ایش باشنده بری سکا قالدی کیدم ده نجه ؛
اوکا دی که : براق نی شیمدی بنم ایش وقتم ؛
اوجاغمدن باشقه برده یوقدر بنم امیدم ،
اوجکه چکینچ ، آلین تری اوندن صوکر اکلنجه .

بارجه سی کی :

لاقیر دینک قیتلغنده آصه لری بودایم

قیلندن شوزلر ، تقدیر دن زیاده تکدیره مستحق کورولور .
ماقک عاکف بکک محاوره سی فصل دوام ایدیور :
« تحف سویلیورسکز ! هم الکزده کی وزنک
دارلغندن شکایت ایدیورسکز ، هم ده اوته کی قبول
طرفه یاناشمیورسکز .

[۱] طوغروسی (یوقسول) در .

ترك اولادى اوده قالمـ از كيدرم
 ترانه حماسى كې ، ياخود :
 بشيكمز بو طوبراقدىر بايراغمز بر بايراقدىر
 آيرىلق بزدن ايراقدىر فرقىز يوق برز، اشز
 هپ مکتبلى ، هپ قارده شز
 شرقىدى كې حى و حكى انرلر پازملى ، اولمادىنى
 صورتده :

خاموش كه خاموشى بهترز عىل نوشى
 حكمنه توفيق حركت ايمهلى . يوقسه :
 كله بك سويله نيوردى :
 — « هواكوزل اولورسه قيرلرده كزه جكم
 كللى اوبه جكم برازا كنه حكى ! »
 بر آرى كچيوردى :

— « هواكوزل اولورسه بن ، ديدى كیده جكم
 كللى اوبه جكم ايشي كوره جكم
 طرزنده سويله نيشلر ، ذوق آشانان ادب غندنده :
 آبلانى آلاحقم . انيشتهك اولاجقم !...
 هذياندن يك ه فرقلى كوروله من .

بحث اذماقده برابر شونى ده سويله مدين كچه مدينه -
 جكيزكه پارماق حـ ايله شعر يازمق آرزو ايله ينـ لـر ؛
 افاعيل و تفاعيل ، عوامك آكلامابه غغندزده بحث
 ايدىيورلر . عجباً عوامك آكلامادىنى ايچين ذوق آلمادىنى
 افاعيل و تفاعيل ذبيان وزنلرده كى آهـ كـى ، يوقسه
 موزونلرنده كى غرائب رنگا رنگى ؟
 عوامدن برى مثلاً (نانى) نك :

نقش كوستـ تـركـ ايچون خامه استاد
 اولدى صيقلز ه بونه ورق كون و فساد
 صانع دادوستد چارسـ وى عالمده
 ايلمش حكمت ايله وضع ترازوى تضاد

تليخ اولور ذائقه نظم آموز عالم
 اولمسه سر كه قروشه متقابل قـ نـاد
 بيتلرني حاوى اولان قصيده سنى ، ياخود فـ كـرت بكـك :

صانكه بر مبركه ، مبركه خوشا جوش
 صيت و لوال و غا ، ولوله حنك جوش
 سربسر رعد هياهاى و لهزاي صفوف
 - و - و برق چكا جاك شر رنال سيوف
 حمله ففشـ كن جانفـ كن پيل دمان
 صوات كرز كران ، ضربت شمشير و سنان
 كوس و تقاره هم آهـك غريو هجمات
 كوپورور هر كوشه دن دمدمه ديو ماست
 نعره لر ، مشته زن طبل صـ ماخ كردون
 صدمه لر ، رلزله لر حدشه رس قاب مسنون
 آتيلر هر بانه بيك رخس صواعق پير
 كرد خشـ يتله دولار كيند وارونه جو

ايات مظنه سى احتوا ايدن (نفى) منظومه سنى
 ديكله سه امينزكه اوبوقلامايه باشلار . سبب نعاى ايسه
 آكلامادىنى برطاقم الفاظك اجتماعدن حصوله كن آهـك
 وزنك اوكانينى كى تأثير ايتـيدر . فقط انصاف و اعتراف
 ايدلم كه (شناسى) نك :

آج ايدى برقاره قوش ياوروسى بركون يوواده
 اناسى يوقـون ، انكـيچون يم آرازدى اوواده
 بر بورا چيقدى يووا ، ديركن اغاچدن دوشدى
 باشـ نه ياورجـ فكـ كـوبلى جوجـ قلـر اوشدى الخ...
 حكايه سىـ كـلـات مشهوره ايله يازلدنى ايچين محـله
 قهوه سنده او قـونه آكلـا شـاير ، كوى اوطه سنده ده .

طاهر المولوى